

Viden om NORDEN

Nr. 2-2023 - 2. juni
Udarbejdet og udgivet af
Foreningen NORDEN, Mariagerfjord

<https://mariagerfjord.foreningen-norden.dk/>

Direkte valg til Nordisk Råd vil give større interesse for og debat om det nordiske samarbejde

- Ved et direkte valg til Nordisk Råd f.eks. hvert fjerde år ville vi få en helt anderledes offentlig interesse i og debat om det politiske samarbejde i Norden.

Med disse ord sluttede landsformand Lars Barfoed sin mundtlige beretning til Foreningen NORDENS repræsentantskabsmøde i Viborg den 13. maj. (se side 7).

Formanden fastslog, at man bør styrke Nordisk Råd.

- En mulighed er at øge antallet af medlemmer ved at supplere repræsentanterne for de nordiske parlamenter med direkte valgte medlemmer, sagde han og tilføjede:

- Det kunne være i form af et andet kammer i Nordisk Råd. Samtidig kunne man give Nordisk Råd beføjelser til, inden for visse rammer, at kunne pålægge de nationale parlamenter at behandle beslutningsforslag, der er vedtaget i Nordisk Råd.

Rammer plet

Det synes oplagt, at landsformanden rammer plet med forslaget om direkte valg til Nordisk Råd, fordi direkte valg vil give langt større fokus på og interesse for arbejdet i Nordisk Råd og i Nordisk Ministerråd.

Det synes også oplagt, at øget fokus på og større interesse for det nordiske samarbejde bør kunne stimulere interessen for det folkelige arbejde for sagen i foreningerne NORDEN.

På side 9 i denne udgave af **Viden om NORDEN** fortæller vi, at Nordisk Råd og Nordiske Ministerråd i månederne marts, april og maj i år har offentliggjort 38 nyheder og 45 rapporter, der er gratis tilgængelige for alle.

Men, hvor mange af disse nyheder og rapporter er omtalt i mdierne. Her er der vist brug for langt større fokus på det store og værdifulde arbejde, der bliver udført af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd..... og af Foreningerne NORDEN.

Gunner Buck

Viden om NORDEN nr. 2-2023 indeholder:

	<i>Side</i>
Hitlers arktiske krig - 6 afsnit	2
Repræsentantskabsmøde 2023 i Foreningen NORDEN	3
<i>Mundtlig beretning til foreningens Landsdelegeretmøde: Landsformanden for Foreningen NORDEN, Lars Barfoed: Der er brug for stærkere nordisk samarbejde</i>	4
20 juni lanceres nye, nordiske næringsstofanbefalinger	8
13 er nominerede til Nordisk Råds musikpris 2023	9
38 nyheder og 45 rapporter fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd i marts, april og maj i år	9
14 nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris	10

Tekst og redaktion:

Gunner Buck, Elmevej 1, 9560 Hadsund.
Formand for Foreningen Norden Mariagerfjord.
Tlf. 98 57 40 55. Mobil 21 26 42 20.

Hitlers arktiske krig - 6 afsnit

Hitlers arktiske krig er en Finsk dokumentarserie fra 2021. (Untold Arctic Wars). Den er teksten på dansk.

Nogle afsnit i serien er et klart supplement til de to seneste arrangementer i Foreningen Norden Mariagerfjord: **Drama langs Ishavet - den glemte krig i Finnmark** 20. marts og **Finland og finnerne** den 8. maj.

Især det sidste afsnit **Arktis brænder** viser meget af det, som Ivan Bæhr viste os 20. marts i Hadsund. For Finland vises både vinterkrigen og den næste krig med Rusland ved slutningen af 2. Verdenskrig, der bl.a. medførte, at Finland mistede Petsamo ved Ishavet til Rusland.

Serien rummer masser af viden, som de færreste af os har kendskab til. Forskere og historikere udtaler sig, og man leder efter spor fra krigens tid. Men serien rummer også uhyggelige og barske klip fra 2. Verdenskrig.

Serien ligger i seks afsnit på DR-TV. Hvert afsnit varer ca. 52 minutter. **Mulighederne for at se disse afsnit udløber 26. oktober i år. De seks afsnit er beskrevet her med tekst fra DR-TV:**

1. Iskoldt Helvede

Efter Første Verdenskrig er Europa i kaos. Tyskland og Sovjetunionen tegner en ikke-angrebspagt, og tyskerne opruster. Ved udbruddet af Anden Verdenskrig i 1939 begynder også en arktisk krig, som i første omgang udspiller sig i Finland. De internationale medier følger udviklingen tæt, og stormagterne retter blikket mod Norge. Nordens mineraler er essentielle for den tyske krigsmaskine - og dermed for krigens udfald. [Kan hentes her.](#)

2. Kapløbet om Norden

Den tyske hær har desperat brug for mere jernmalm. Hitler har kig på Norge og især havnebyen Narvik, hvorfra svensk jernmalm bliver eksporteret. Også Storbritanniens Winston Churchill arbejder på en besættelsesplan for den norske kyst. De allierede og nazisterne kæmper om at kontrollere transporten af mineralerne i de barske nordnorske bjerge. Kan de allierede trænge nazisterne op i en krog? [Kan ses her.](#)

3. Hitlers store satsning

Hitler invaderer Sovjetunionen. Hans mål er at erobre nikkelfinen i Petsamo, Finland, samt havnen og jernbanen i Murmansk, Sovjetunionen. Finland slutter sig til Nazityskland, hvilket får de allierede til at stramme grebet om de arktiske egne. Hitlers sommer-lynoffensiv mislykkes, og tyskerne bliver fanget af den iskolde vinter. Parterne kæmper også intenst om kontrollen over ishavet og over de lokale øers vejrstationer. [Se her.](#)

Hitler udsteder 28. oktober 1944 førerbefaling om tvangsevakuering af befolkningen i Finnmark og nedbrænding af alle bygninger i Finnmark. 50.000 mennesker blev deporteret sydpå, mens 25.000 trodsede ordren og flygtede til fjelds og ud på Finnmarks vidden og overvintrede i klippehuler og jordhytter. Fra foromtale af Ivan Bæhrs beretning om "Drama langs Ishavet - den glemte krig i Finnmark".

4. Iskolde specialoperationer

Efter Japans angreb på Pearl Harbor i 1941 går USA ind i krigen på de allieredes side. USA's præsident Roosevelt er interesseret i Churchills planer om at engagere sig mere militært i Norge. Flere spionbaser bliver etableret i grænseregionerne, og der kommer gang i den norske modstandsbevægelse. Hitler er bekymret over udviklingen, og sender flere ressourcer til Norden, men er ved at miste grebet om de arktiske egne. [Hent her.](#)

5. Koldfronten kollapse

I 1943 mødes Roosevelt, Churchill og Stalin i Teheran for at drøfte, hvordan man hurtigst muligt kan besejre Nazityskland. Stalin forlanger også, at Finland bliver straffet for at hjælpe nazisterne. Trods øgede allierede angreb og norske sabotageaktioner, er Hitler fast besluttet på at bevare kontrollen over transporterne af jernmalm og over nikkelfinen i Petsamo. Samtidigt fortsætter han de store tyske byggeprojekter i Norge. [Her.](#)

6. Arktis brænder

I oktober 1944 trækker Hitler sine tropper tilbage mod Sturmbock-forsvarslinjen, og Stalin iværksætter en stor offensiv. Tyskerne benytter den brændte jords taktik under deres videre tilbagetrækning til Lyngenlinjen i Norge. Alligevel fortsætter Hitlers storhedsvanvid, og krigsfangerne på hans byggeprojekter dør på stribe eller bliver kannibaler. I 1945 er Arktis raseret, og de allierede begynder at undersøge nazisternes krigsforbrydelser. [Se afsnittet her.](#)

Her ses de tre, som bød velkommen til Foreningen Nordens repræsentantskabsmøde i Viborg lørdag den 13. maj 2023. De tre er (fra højre): Landsformand Lars Barfoed, borgmester Ulrik Wilbek, Viborg, og Karin Gaardsted, som er formand for Foreningen NORDEN i Viborg.
Foto: Flemming Jeppesen, Fokus Foto.

Repræsentantskabsmøde 2023 i Foreningen NORDEN

Godt 70 delegerede og andre medlemmer af Foreningen NORDEN deltog i foreningens repræsentantskabsmøde i Viborg lørdag den 13. maj.

Landsformand Lars Barfoed bød velkommen på foreningens vegne.

Borgmester Ulrik Wilbek, Viborg, bød velkommen til byen og fortalte om Viborgs store arbejdspladser og kommunens øvrige fortræffeligheder herunder, at Viborg er blandt de førende byer i Verden for uddannelse og arbejde med animationer.

Karin Gaardsted, som er formand for Foreningen NORDEN i Viborg, fortalte bl.a., at deres afdeling modtager 60.000 kr. årligt til arbejdet i afdelingen fra kommunen.

Efter velkomsten fulgte et oplæg ved Søren Fleng, som er producer og grundlægger af Fleng Entertainment. Han er en del af animationsmiljøet i Viborg omkring Animations-skolen. Han var blandt andet med til at producere Lille Frø og med i arbejdet omkring DR's og deres nordiske søsterorganisationers satsning på nyt nordisk indhold i julesatsningen Snebørnenes juletime.

Selve repræsentantskabsmødet blev gennemført med Aage Augustinus som dirigent.

Formandens mundtlige beretning ses på siderne 4 - 7.

Den skriftlige beretning - **Årsberetning 2022** - er på 74 sider pdf. Årsberetningen gennemgår bl.a. de mange aktiviteter i Foreningen Norden - herunder samarbejdet om Nordjobb og Norden i Skolen, der lige som Nordisk Litteraturuge bliver gennemført af Foreningerne Norden i de nordiske lande. **Årsberetning 2022** kan hentes [her](#).

Omsætning på 7,5 millioner kroner

Foreningen NORDEN havde indtægter på 7.499.333 kr. i 2022. Udgifterne var på 7.427.173 kr. Dermed havde foreningen et overskud på 72.160 kr. Herefter har foreningen en egenkapital på 1.504,075 kr.

Se det reviderede årsregnskab [ved et klik her](#).

Revisionsprotokollat til årsregnskabet [findes her](#).

Udtalelse fra de to kritiske revisorer, som er folkevalgte, [kan læses her](#)

Landsformanden for Foreningen NORDEN, Lars Barfoed:

Der er brug for stærkere nordisk samarbejde

I sin mundtlige beretning til Foreningen NORDENS repræsentantskabsmøde i Viborg, 13. maj 2023, sagde foreningens formand Lars Barfoed, følgende:

Vi holder dette repræsentantskabsmøde i Viborg på et kritisk og afgørende tidspunkt i Danmarks, Nordens og Europas historie. Danmark er en del af Norden, og Norden er en del af Europa. Derfor er Danmarks skæbne uløseligt knyttet til Nordens; og Nordens uløseligt knyttet til Europas skæbne.

“Efter årtiers slumring skal det nordiske samarbejde på et helt andet niveau”. Det udtalte Udenrigsminister, Lars Løkke Rasmussen, i Berlingske den 18. jan. Løkke er mere markant i sin udmelding om nordisk samarbejde end nogen anden dansk udenrigsminister har været i nyere tid.

Vi ved alle, hvad der ligger til grund for denne ændring - Ruslands invasion i Ukraine.

Foreningen NORDEN bakker fuldstændig op om udenrigsministerens ambitioner om at styrke det nordiske samarbejde. Det skal “tages til et helt andet niveau”, som udenrigsministeren udtalte til Berlingske.

Vi forventer så også, at det nordiske samarbejde får en fremtrædende plads i den nye udenrigspolitiske strategi, som regeringen er ved at forberede.

I den tidligere regerings udenrigspolitiske strategi var Nor-

Lars Barfoed under præsentationen af sin mundtlige beretning for repræsentantskabsmødet i Viborg.

Foto: Flemming Jeppesen, Fokus Foto.

den ikke nævnt med et eneste ord.

Tiden er inde til at tage nye skridt i retning af at gøre Norden til verdens mest bæredygtige, konkurrencedygtige og integrerede region.

Sammen kan vi bedre håndtere de store udfordringer og udnytte de muligheder vi har politisk og økonomisk som verdens 11. største økonomi, når vi lægger vores økonomier sammen.

Det vil jeg vende tilbage til i den politiske del af min tale her i dag.

Og det gør vi. Der skal leveres både på den organisatoriske og den politiske strategi. Det kræver nytænkning og nye prioriteringer.

For at kunne levere, har vi bl.a. ansat en social medie koordinator, en politisk konsulent og en organisationskoordinator. (Og bare rolig, det er alt sammen inden for budgettets rammer).

Vores sociale medie koordinator har bl.a. til opgave at få skabt en struktur og en tydeligere identitet på sociale midler, så vi bedre kan formidle det store stykke arbejde, der bliver gjort i foreningen.

Ansættelsen og det øgede fokus på sociale medier er en del af synlighedsstrategien som landsstyrelsen vedtog i efteråret som en del af opfølgningen på den nye strategi.

Vi vil fokusere flere kræfter på de sociale medier hvor vi selv kan kontrollere vores nyheder og målrettede annoncer og opslag.

Fra foreningen blev stiftet for over 100 år siden i 1919, har vi haft et mål om at fremme den nordiske sag, også på politisk niveau.

Ansættelsen af en politisk konsulent skal netop ses i det lys.

Vi ønsker at spille os mere relevante for politikerne og få en stærkere stemme i den politiske debat.

(fortsættes side 5)

Der er brug for stærkere nordisk samarbejde

(fortsat fra side 4)

Mange nye aktiviteter

I forlængelse af det politiske arbejde, er der også blevet nedsat et politisk udvalg, der skal sikre:

- en stærkere nordisk stemme i den politiske debat,

- at styrke medlemmernes mulighed for at deltage i udviklingen af nye politiske udspil,

- at medlemmerne i Foreningen NORDEN får mulighed for at deltage i politiske diskussioner herunder både i online og fysiske møder.

For ganske nyligt, er det ligeledes blevet besluttet at vores fælles nordiske organisation, Foreningen Norden Forbundet, i daglig tale FNF, flytter under samme tag som Foreningen NORDEN i huset ved Vandkunsten, hvor vi kan dele hele den øverste etage.

Således kan vi forene kræfterne, og i højere trække på hinandens erfaringer, og styrke det fælles nordiske samarbejde mellem projekter i FNF og Foreningen NORDEN Danmark. Samtidig skaber vi på den måde et mere spændende og stimulerende arbejdsmiljø med flere engagerede kolleger fra de nordiske lande.

Det var også arbejdsgruppens konklusion og en del af beslutningen om vores nye strategi, at vi vil sætte større fokus på de yngre borgere. Vi har nedsat et unge-udvalg der skal give ideer og indspark til hvordan foreningen og landskontoret kan arbejde med og tiltrække yngre medlemmer.

Som en konsekvens af vores organisationskoordinators arbejde deltog vi på *Ungdommens Folkemøde Nord*. Op

mod 2000 unge fra hele Norden kom og diskuterede de nordiske værdier, det at være ung i Norden og meget mere. Det har vi gjort gennem et folkeoplysningsprojekt fra Dansk Folkeoplysningsråd, som ruller sig ud i løbet af 2023.

Et af arbejdsgruppens ønsker var at tilbyde vores medlemmer muligheden for at deltage i arrangementer ud over dem, der bliver tilbudt af lokalforeningerne. Det har vi også fulgt op på. Vi har bl.a. afholdt Nordens Dag som en stor konference på Christiansborg, en online streaming af en konference fra Finland og et møde med Patrik Svensson, som er forfatteren til bogen *Åleevangeliet*, der var bogen, der blev brugt til skumringstimen i 2022.

Og på mandag den 15. maj livestreamer vi en diskussion mellem Nordisk Ministerråds direktør, Karen Ellemann, og mig om det nordiske samarbejde over en times tid fra kl. 16.

Der er med andre ord sket mange ting i løbet af det sidste år. Men vi er slet ikke færdige. Landskontoret vil fortsat arbejde på, at arbejdsgruppens rapport og den nye strategi bliver fulgt op, og at vores initiativer bliver endnu stærkere.

Politiske udfordringer

Og lad mig så vende tilbage til det politiske, som jeg kort startede med:

Ruslands angrebskrig i Ukraine, der blev sat i gang for over et år siden, har fundamentalt ændret den sikkerhedspolitiske situation i Europa. Samtidig har det sat ydeligere pres på klimapolitikken og energipolitikken i EU. Krigen kom lige efter, at Corona-epidemien begyndte at falde i styrke; men havde

hærgt vores samfund i Europa og Norden i månedsvis.

Ved siden af disse sikkerhedspolitiske, energipolitiske og sundhedsmæssige udfordringer oplever vi stigende globale økonomiske og konkurrencepolitiske udfordringer. Hvis vifortsat vil være et af verdens mest velstående samfund, er vi nødt til at være mere konkurrencedygtige end de andre. Også på det område deler vi skæbne med vores nordiske og europæiske naboer.

Det kræver et omfattende samarbejde i EU at håndtere tidens store udfordringer. Vi skal i det hele taget til at organisere os sådan i Europa, at vi i højere grad kan klare vores udfordringer selv. Og vi kan gøre meget i Norden for at løfte vores del af det ansvar. Der er ikke nogen modsætning mellem det nordiske og det europæiske samarbejde. Tværtimod. Det ene er det andets forudsætning. Og et stærkt Norden styrker Europa, fordi vi er en del af Europa.

Det vil jeg gerne bruge en del af min tale i dag til at underbygge - både fra en historisk og en politisk vinkel.

Det historiske

Lad mig starte med det historiske:

Vi har nu igen en krig i Europa. En krig der har hærget Ukraine i nu over et år. Det er en ulykke og en tragedie for de tusinder af ukrainere, som lige nu lider frygteligt under den krig.

Men der er ikke mindst én afgørende forskel til de to verdenskrige i sidste århundrede. Og det er, at hele Europa og USA har holdt sammen og viser en ubrydelig opbakning og støtte til Ukraine i deres forsvar mod et aggressivt Rusland.

Fællesskaberne i NATO og EU har vist deres betydning som helt afgørende for vores frihed, selvstændighed og fred.

Men lad mig for en kort stund gå tilbage til tiden lige efter 1. verdenskrig. I Danmark skete der som bekendt det i 1920, at Tyskland og Danmark blev enige om en folkeafstemning i Slesvig for at fastlægge grænsen mellem de to lande. Resultatet blev, at Nordslesvig igen blev en del af Danmark.

Og der går en lige linje fra den fredelige og demokratiske genforening i Sønderjylland i 1920 til det stærke sammenhold og de fælles værdier, vi nu ser i hele Europa fra det nordligste Norge til det sydligste Spanien.

Afstemningen om det nordlige Slesvigs nationale tilhørsforhold afspejler netop demokratiet og respekten for folkernes selvbestemmelse, som er de værdier, der samler Europa i støtten til Ukraine.

Det er ikke tilfældigt, at rejssende sydfra møder ikke blot Dannebrog men alle de nordiske flag, når de krydser grænsen til Danmark.

Det var politimesteren i Gråsten, Ivar Møller, som efter befrielsen i 1945 i samarbejde med Foreningen NORDEN tog initiativet til ordningen. Og det er den dag i dag Foreningen NORDEN, der med støtte fra den danske stat står for flagningen.

Flagene symboliserer, at når man krydser grænsen fra Tyskland er man ikke blot kommet til Danmark; man er kommet til Norden. Og i realiteten er man i flere henseender kommet til Norden, når man kommer til Sydslesvig.

(fortsættes side 6)

Der er brug for stærkere nordisk samarbejde

(fortsat fra side 5)

Derfor er det heller ikke tilfældigt, at den største lokalforening i Foreningen NORDEN er vores forening i Flensborg.

H.P. Hansen

Faktisk spillede forbindelsen mellem Tyskland og Norden også en rolle i optakten til afstemningen i 1920. En af de meget betydningsfulde aktører i arbejdet for en afstemning, der kunne bringe dele af Nordslesvig hjem til Danmark var H.P. Hansen, som bl.a. repræsenterede nordslesvigerne i den tyske rigsdag.

H.P. Hansen appellerede til respekt for folkenes selvbestemmelsesret, der ikke mindst blev slået fast af den amerikanske Præsident Wilson i hans tale til den amerikanske kongres i januar 1918. Og han forstod med det udgangspunkt betydningen af at få opbakning ikke bare i Tyskland og Danmark; men også i de andre nordiske lande.

Det kunne han nemlig bruge til at lægge politisk pres på den tyske rigsdag, hvor mange kunne se perspektivet i gode relationer mellem Tyskland og de nordiske lande.

I H.P. Hansens vigtige tale til den tyske rigsdag i oktober 1918 var netop den nordiske dimension et væsentligt omdrejningspunkt. Her sagde han bl.a. (og jeg citerer):

”Fra alle politiske lejre i Skandinavien, fra det yderste højre til det yderste venstre, lyder i disse dage det enstemmige råb til Tyskland: Retfærdighed mod danskerne i Nordslesvig.

Mine herrer, overhør ikke dette råb! Når folkenes selvbestemmelsesret er alvor for Dem, når De virkelig vil afslutte en rets- og forso-

ningsfred, så må De, når freden nu snart sluttes, løse det nordslesvigske spørgsmål.

Dermed opfylder De ikke blot vore varmeste ønsker; dermed fremmer De også tyske interesser.” (citater slut).

H.P. Hansen ord vidner om, at genforeningen historisk ikke blot var i dansk interesse. Det var både i Tysklands og de andre nordiske landes interesse. Det gælder historisk; men det gælder også den dag i dag, hvor relationerne til de nordiske lande ikke blot er i tysk; men i hele Europas interesse.

Det er også bekræftet i et andet meget interessant historisk forløb, der forrige år blev dokumenteret af de to historikere, Rasmus Glenthøj og Morten Nordhagen Ottosen, i bogen ”Union eller undergang” om kampen i 1800-tallet for et forenet Skandinavien.

Uden her at gå i detaljer dokumenterer de i bogen, hvordan stærke kræfter, bl.a. i Danmark, arbejdede for at forene Danmark, Sverige og Norge i en fælles statsdannelse. Og derunder også hvordan både Preussen, Italien og Frankrig samt delvist Storbritannien støttede tanken, bl.a. fordi en stærk nordisk stat ville være et bolværk mod Rusland. En tanke, der på en ulykkelig baggrund er blevet relevant igen i dag.

Bl.a. kan de citere den preussiske ministerpræsident, Otto von Bismarck, for under en middag i hans embedsbolig i Wilhelmstrasse i Berlin den 16. december 1864 kort efter afslutningen på den Anden Slesvigske Krig at have udtalt: ”For resten er jeg meget stærk skandinav” med den betydning, at han støttede et forenet Skandinavien og anså det for at være i tysk interesse.

I Foreningen NORDEN er vi ikke helt så ambitiøse, at vi vil en forenet skandinavisk stat. Men vi er tilhængere af et stærkere nordisk samarbejde, uden at det på nogen måde begrænser samarbejdet i EU eller NATO.

Geopolitiske udfordringer

Vi ser i disse år en lang række geopolitiske udfordringer udfolde sig. I den sikkerhedsrapport, der for nylig blev fremlagt af ambassadør Michael Zilmer-Johns, nævnes

- et svækket men hensynsløst Rusland,

- Kina som mere og mere selvhævende stormagt,

- atomvåben i Nordkorea og Iran,

- skrøbelige stater i det europæiske nærrområde,

- den fortsatte terrortrussel fra militante islamister, samt

- klimaforandringerne og kampen om retten til CO₂-udledning.

Vi ser i det hele taget et geopolitisk system i opbrud. Fra en bi-polær verden med det tidligere Sovjetunionen, nu Rusland, og USA som de to modpoler fremstår det mere og mere både politisk og økonomisk som en mere kompleks multipolær verden med Kina og i stigende grad også Indien som stærke magter.

Her skal Europa erkende, at vi mere og mere er overladt til os selv og til selv at tage ansvaret for vores egen skæbne.

Det er helt afgørende, at vi i Europa handler i fællesskab for at håndtere de globale udfordringer og for at fastholde vores position i det geopolitiske system.

I Norden har vi en tradition og et historisk og værdipolitisk grundlag for at samarbejde og agere i fællesskab. Det skal vi udnytte både for selv at blive stærkere men også fordi vi dermed bidrager til at gøre EU og Europa mere robust.

Et godt eksempel er forsvars- og sikkerhedspolitikken. Trods protesterne fra Tyrkiets Præsident Erdogan kan vi forvente, at ikke blot Finland men snart også Sverige i løbet af få måneder vil være medlemmer af NATO.

Det skaber helt nye perspektiver for forsvarssamarbejdet mellem de nordiske lande, der samtidig vil styrke NATO's forsvarssamarbejde i Europa. Et stærkt forsvarssamarbejde mellem de nordiske lande vil også styrke NATO. Et godt eksempel er det fælles luftforsvar mellem vores flyvevåben, som for nylig er blevet lanceret.

Stærk fælles interesse i Norden

Vi har i Norden en stærk fælles interesse i at beskytte os mod aggression fra russisk side, sikre en fredelig sameksistens i Arktis og beskytte os mod angreb i cyberspace. Alt sammen noget, der også er i vores europæiske og transatlantiske allieredes interesser.

Et område, der åbenlyst kalder på et stærkere nordisk samarbejde omkring forsvars- og sikkerhedspolitikken, er forsvaret af det nordiske luft- rum.

Gennem det seneste år har de nordiske flyvevåben intensiveret det allerede veletablerede samarbejde mellem de nordiske lande. Danmark, Sverige, Finland og Norge har underskrevet en aftale, der skal styrke samarbejdet mellem landenes luftvåben.

(fortsættes side 7)

Der er brug for stærkere nordisk samarbejde

(fortsat fra side 6)

Formålet er blandt andet at etablere fælles overvågning af luftrummet samt fælles uddannelse, træning og øvelser. F.eks. kan det betyde, at svenskere kan flyve danske afvisningsmissioner, når russiske fly nærmer sig.

Klimapolitikken og energi- og forsyningspolitikken

Et andet eksempel er klimapolitikken og energi- og forsyningspolitikken.

Når vi skal udbygge de vedvarende energikilder, og det skal vi, så kræver det et både regionalt og europæisk samarbejde, der går hånd i hånd.

Vi skal så at sige deles om elektriciteten, når vindkraften producerer for meget eller for lidt strøm i forhold til forbrugt i et område. Derfor skal vi have en infrastruktur af kabler, så vi kan udligne det.

Og vi skal også være fælles om vindmølleparker og energigør i fremtiden. Også på det område er der brug for et tæt samarbejde mellem de nordiske lande indbyrdes men også med især det nordlige Tyskland.

Et samarbejde der allerede er startet op med den fælles infrastruktur mellem de to forbundne vindmølleparker i Østersøen, Kriegers Flak og Baltic II, i henholdsvis dansk og tysk farvand.

Med de indbyrdes forbundne elnet i Norden er Norden, Tyskland og resten af Europa på den måde også forbundne.

Der kan uden tvivl også gøres mere for at styrke den samlede nordiske konkurrencedygtighed og økonomi. Norden er i dag, hvis vi lægger vores økonomier sammen, den 11. stærkeste økonomi i verden.

Her må vi kunne skabe mere synergi ved samarbejde om bl.a. forskning, innovation og eksportfremstød.

Den trafikale infrastruktur

Et fjerde og sidste eksempel, jeg vil nævne her, på den gensidige afhængighed og nytte af relationerne mellem Europa og Norden er den trafikale infrastruktur.

En effektiv trafikal infrastruktur op gennem Jylland og videre til det øvrige Skandinavien er oplagt både i europæisk og nordisk interesse, lige som den kommende Femernforbindelse vil blive til stor gavn for både den sydgående og nordgående trafik mellem Norden og resten af Europa.

Og både i forhold til den jyske som den sjællandske forbindelse spiller det en afgørende rolle, at mobiliteten til de andre nordiske lande er effektiv, hvad enten, vi taler om veje, jernbane eller skib. Den kan så godt blive meget bedre end i dag; det skal vi arbejde på.

Fælles samarbejde

Det er afgørende for, at vi kan udvikle fælles samarbejde om forsvar og sikkerhed, energi og klima, økonomi, den trafikale infrastruktur og meget andet, at vi har fælles værdier og gode indbyrdes relationer.

Og det har vi i Norden forankret i vores fælles historie og det stærke politiske samarbejde, der blot er groet stærkere med de udfordringer med både corona-epidemien og krigen i Ukraine, der hver for sig har lagt et pres på os i de seneste år.

Politik, demokrati og medier hører uløseligt sammen. Derfor er vi i Foreningen NORDEN også optaget af det nordiske demokrati, de nordiske medier og behovet for at skabe en nordisk offentlighed.

Medier, demokrati, tech og unges deltagelse var således de fire nøgleord på en stor konference på Nordens Dag, som Foreningen NORDEN var medarrangør af. 20 talere mødte op foran 150 tilhørere for at drøfte muligheder og trusler i det nye internets tidsalder – i et nordisk perspektiv.

På konferencen diskuterede vi, hvordan de klassiske, publicistiske medier og techgiganterne skal lære at eksistere sammen under et sæt af anerkendte færdselsregler.

Samtidig har en tænketank nedsat af de nordiske kulturministre netop afgivet en rapport med en række forslag til håndtering af de udfordringer, som følger af de digitale medier.

En tech-demokratisk region

Et af forslagene er, at de nordiske lande skal udgøre en samlet tech-demokratisk region, hvor vi skal sikre åbne og oplyste offentlige debatter.

Derudover anbefales det, at der hvert andet år, skal udgives en rapport om de nordiske digitale demokratiers tilstand, der kan danne grundlag for en offentlig debat om vores samfund og demokrati i den digitale tidsalder – noget vi i Foreningen NORDEN kun kan bifalde.

Udvidet politisk samarbejde

Med alle de nye fælles muligheder og udfordringer, må vi også gøre os overvejelser om de politiske rammer for udviklingen.

Er de tilstrækkelige, eller er der brug for at udvikle grundlaget for det politiske samarbejde og den offentlige debat i Norden?

Min opfordring skal være - ikke at kassere det nuværende samarbejde, men at sætte gang i et arbejde, der kan føre til endnu bedre rammer.

Den grundlæggende aftale bag det nordiske samarbejde er Helsingfors-aftalen, der har eksisteret i over 60 år. Den har ført til meget godt. Men der er gode grunde til at se på, om den trænger til en revision.

Helt oplagt er det at pege på muligheden for at inddrage forsvars- og sikkerhedspolitikken i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råds arbejde.

Direkte valg af medlemmer til Nordisk råd

Samtidig bør man styrke Nordisk Råd. En mulighed er at øge antallet af medlemmer ved at supplere repræsentanterne for de nordiske parlamenter med direkte valgte medlemmer.

Det kunne være i form af et andet kammer i Nordisk Råd. Samtidig kunne man give Nordisk Råd beføjelser til, inden for visse rammer, at kunne pålægge de nationale parlamenter at behandle beslutningsforslag, der er vedtaget i Nordisk Råd.

Det ville skabe øget aktivitet i rådet. Og ved et direkte valg til Nordisk Råd f.eks. hvert fjerde år ville vi få en helt anderledes offentlig interesse i og debat om det politiske samarbejde i Norden.

Tak for ordet!

20 juni lanceres nye, nordiske næringsstofanbefalinger

Den 20. juni publiceres og lanceres den sjette udgave af de nordiske næringsstofanbefalinger ved et internationalt arrangement i Island.

For første gang præsenterer rapporten ikke bare videnskabelige anbefalinger om, hvilken mad der er god for helbredet, men også, hvad der er godt for miljøet.

Den rapport, der nu lanceres, er resultatet af fem års arbejde udført af cirka 400 nordiske og internationale forskere.

– Den nye udgave af de nordiske næringsstofanbefalinger er et stykke modigt pionerarbejde. Den vil guide os i, hvordan vi skal spise for vores egen og for planetens sundhed, siger Karen Ellemann, generalsekretær for Nordisk Ministerråd, som har bestilt og finansieret rapporten.

Tungtvejende videnskabeligt grundlag

De nordiske næringsstofanbefalinger beskriver ligesom tidligere, hvilken mængde vitaminer og mineraler, fedtstoffer og kulhydrater kroppen skal bruge for at have det godt.

Rapporten har stor videnskabelig pondus. I fire årtier har den fungeret som grundlag for nationale kostråd i Norden og de baltiske lande og er blevet omsat til sund mad i offentlige køkkener, skoler, ældrepleje og sundhedsvæsen. Den nye udgave integrerer desuden for første gang sundhed, klima og miljø i anbefalingerne.

Nye bud om kød og sukker

Der er sket meget i forskningen siden den første opdatering i 2012. Den rapport, der nu lanceres, er resultatet af fem års arbejde udført af cirka 400 nordiske og internationale forskere, som har gransket tusindvis af forskningsstudier.

Den opdaterede rapport ventes blandt andet at indeholde nyheder om det anbefalede indtag af sukker og mængden af fuldkorn i kosten. Den anbefalede mængde kød ventes at blive mindsket af både sundheds- og miljømæssige årsager, hvilket har skabt debat inden lanceringen.

Følg lanceringen digitalt!

Lanceringen i kulturhuset Harpa i Reykjavik er åben for fysisk deltagelse for presse og indbudte gæster, men den kan også følges digitalt i realtid klokken 14.00-15.30 (GMT), 16.00-17.30 (CEST).

Harpa er Reykjaviks utroligt smukke koncerthus og conferencecenter, der blev bygget i 2011. Harpa er skabt af arkitekterne på den danske Henning Larsens tegnestue i samarbejde med den dansk-islandske kunstner, Olafur Eliasson. Se meget mere om Harpa på arkitektens hjemmeside - [klik her](#).

Foto: Nicole Larsen.

Rune Blomhoff, som er projektleder for de nye nordiske næringsstofanbefalinger og professor ved universitetet i Oslo, præsenterer rapporten.

[Program og streaming](#)

Om de nordiske næringsstofanbefalinger, NNR

NNR er det videnskabelige grundlag for de nationale kostråd i Norden og Baltikum

De nordiske næringsstofanbefalinger er altså ikke det samme som de nationale kostråd. Det er myndighederne i de enkelte lande, der formulerer de nationale kostråd.

Den opdaterede NNR-rapport har undersøgt 36 næringsstoffers og 15 fødevarergrupperes sundhedseffekter.

Arbejdet ledes af en komite med repræsentanter fra sundheds- og fødevarermyndighederne i de nordiske lande.

Inden lanceringen den 20. juni 2023 har cirka 70 baggrundsartikler og udkastet til de nordiske næringsstofanbefalinger været til høring i otte uger.

Samarbejdet mellem de fem nordiske lande har resulteret i fem tidligere udgaver af NNR, som blev publiceret for første gang i 1980.

Den seneste version fra 2012 er blevet downloadet cirka 300.000 gange af beslutningstagere, forskere og studerende fra hele verden.

Kilde: Nyhed på Nordisk Samarbejde 26. maj 2023.

13 er nominerede til Nordisk Råds musikpris 2023

13 artister, grupper og ensembler er nominerede til Nordisk Råds musikpris 2023. De repræsenterer et bredt spektrum af genrer fra klassisk musik, jazz og folkemusik til nutidig kunstmusik og eksperimenterende rock og pop. Vinderen præsenteres den 31. oktober i Oslo.

Blandt årets nominerede finder vi både komponister og sangskrivere, solister, folkemusikere og musikgrupper samt en kantelespiller, en pianist og et orkester. Det er internationale stjerner, musikalske magikere og avantgardister, stærke stemmer og kreative, særdeles musikalske talenter samt etablerede artister, som har været aktive i mange år.

Det er et stærkt felt med nominerede fra alle de nordiske lande. Musikprisen skal vække opmærksomhed om skabelse og udøvelse af musik på højt kunstnerisk niveau.

Her er de nominerede. Klik på det blå navn for at se foto og motivering for nomineringen af den enkelte:

Danmark

[Anja Jacobsen](#)
[Peter Uhrbrand](#)

Finland

[Maija Kauhanen](#)
[Petri Kumela](#)

Færøerne

[Teitur](#)

Grønland

[SIGU](#)

Island

[Elfa Rún Kristinsdóttir](#)
[Sigur Rós](#)

Norge

[Berit Opheim](#)
[Håvard Gimse](#)

Sverige

[Johan Lindström](#)
[Norrbotten Neo](#)

Åland

[Whatclub](#)

Det er de nationale medlemmer af bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds musikpris, som har nomineret artisterne.

[Bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds musikpris](#)

Vinderen offentliggøres den 31. oktober

Vinderen af Nordisk Råds musikpris 2023 offentliggøres sammen med vinderne af Nordisk Råds øvrige priser den 31. oktober i Oslo i forbindelse med Nordisk Råds session. Vinderen modtager prisstatuetten "Nordlys" og 300.000 danske kroner.

Om Nordisk Råds musikpris

Nordisk Råds musikpris, som er blevet uddelt siden 1965, skal vække opmærksomhed om skabelse og udøvelse af musik på højt kunstnerisk niveau. Hvert andet år gives prisen til et værk af en nulevende komponist, og hvert andet år gives prisen til et ensemble eller en artist.

[Mere om Nordisk Råds musikpris](#)

Om Nordisk Råds priser

Nordisk Råd uddeler hvert år fem priser: litteraturprisen, filmprisen, musikprisen, miljøprisen og børne- og ungdomslitteraturprisen. Formålet med Nordisk Råds priser er at anerkende betydningsfulde kunstneriske indsatser samt at øge interessen for det nordiske kulturfællesskab og det nordiske miljøsamarbejde.

[Læs mere om Nordisk Råds priser](#)

Kilde: Nyhed fra Nordisk Samarbejde 23. maj 2023.

38 nyheder og 45 rapporter fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd

Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har hjemmesiden: <https://www.norden.org/da>

På denne hjemmeside, **Nordisk Samarbejde**, er der i marts, april og maj i år offentliggjort 38 nyheder og 45 publikationer, der kan hentes gratis. Hver nyhed omfatter tekst samt ofte billeder samt henvisning til yderligere informationer. Nogle rapporter finde i flere sprog.

Dette link fører **til alle rapporterne**.

Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region frem mod år 2030. Samarbejdet i Nordisk Ministerråd skal tjene det formål. Se handlingsplan 2021–2024. [Her](#).

14 nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

14 nordiske billedbøger, børnebøger og ungdomsromaner er nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2023. Årets nominerede værker byder både på tidløse og livsbekræftende eventyr, hvor mangfoldigheden ikke et budskab i sig selv, men blot et vilkår, som styrker fortællingens troværdighed. Vinderen offentliggøres den 31. oktober i Oslo.

Årets nominerede dækker hele Norden med værker fra samtlige lande og sprogområder.

Værkerne undersøger familieudvidelser, inspirerer læsere (både store og små) til at betragte den omgivende verden med nye øjne og illustrerer venskaber hos børn på tværs af sprogbarrierer og handlingsmønstre.

Her er de bøger, som kan vinde årets børne- og ungdomslitteraturpris. Klik på blå tekster for at læse mere:

Danmark

Frank mig her af Line-Maria Lång, Karen Vad Bruun og Cato Thau-Jensen (ill.). B...

Tænk ikke på mig af Vilma Sandnes Johansson. Ungdomsroman. Gutkind Forlag, 2022.

Finland

Kaikki löytämäni viimeiset af Maija Hurme. Billedbog. Etana Editions og Schildt...

Vi ska ju bara cykla förbi af Ellen Strömberg. Ungdomsroman. Schildts & Söderst...

Færøerne

Strikurnar af Dánial Hoydal og Annika Øyrabø (ill.). Billedbog. Bókadeild Føroy...

Grønland

Pipa Sulullu qaangiipput af Naja Rosing-Asvid. Billedbog. Milik Publishing, 202...

Island

Kollhnís af Arndís Þórarinsdóttir. Børnebog. Mál og menning, 2022.

Eldgos af Rán Flygenring. Billedbog. Angústúra, 2022.

Norge

Ikke! af Gro Dahle og Svein Nyhus (ill.). Billedbog. Cappelen Damm, 2022.

Berre mor og Ellinor af Ingrid Z. Aanestad og Sunniva Sunde Krogseth (ill.). Bi...

Det samiske sprogområde

Arvedávgeriikii af Mary Ailonieida Sombán Mari & Sissel Horndal (ill.). Billedb...

Sverige

Farbröder af Teresa Glad. Grafisk dokumentarroman. Natur & Kultur, 2022.

Glömdagen af Sara Lundberg. Billedbog. Mirando Bok, 2021.

Åland

Giraffens hjärta är ovanligt stort af Sofia Chanfreau og Amanda Chanfreau (ill...

Det er de nationale medlemmer af bedømmelseskomiteén for Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris, som har nomineret værkerne.

Bedømmelseskomiteén for Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Vinderen præsenteres den 31. oktober

Vinderen af Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2023 offentliggøres ved prisuddelingen den 31. oktober i Oslo i forbindelse med Nordisk Råds session. Vinderen modtager prisstatuetten "Nordlys" og 300.000 danske kroner.

Børne- og ungdomslitteraturprisen fylder 10 år

Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris blev uddelt for første gang i 2013 og fylder dermed 10 år i 2023. Prisen er resultatet af de nordiske kulturministres mangeårige ønske om at styrke og sætte fokus på børne- og ungdomslitteraturen i Norden.

Prisen gives for et skønlitterært værk for børn og unge skrevet på et af de nordiske sprog. Værket kan være en kombination af tekst og billeder og skal opfylde høje litterære og kunstneriske krav.

Mere om Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris

Læs mere om Nordisk Råds priser

Kilde: Nyhed på Nordisk Samarbejde 4. april 2023.